

ХОТИРА ВА ҚАДРЛАШ КУНИНИНГ ЁШЛАР ТАЪЛИМ-ТАРБИЯСИДАГИ АҲАМИЯТИ

Валиев Б. Б.

Профессори Жамоат хавфсизлиги университети

Иқтисодий фанлар кафедраси

Зурапов Д.

Доценти

Аннотация

Мақола Ўзбекистонда ҳар йили нишонланадиган Хотира ва Қадрлаш кунининг ёшлар таълим-тарбиясидаги аҳамиятига бағишланган. Ушбу байрам Иккинчи жаҳон урушида ғалабага ҳисса қўшган ва Ватан озодлиги йўлида жон фидо қилган фидойилар хотирасини улуғлаш билан бирга, ёшларда ватанпарварлик, миллий ғурур ва маънавий-ахлоқий қадриятларни шакллантиришда муҳим роль ўйнайди. Мақолада байрамнинг тарихий ва маънавий аҳамияти, Ўзбекистондаги сўнгги ислохотлар билан боғлиқ янги ёндашувлар, таълим тизимида тарихий хотирани мустаҳкамлаш ва ёшлар сиёсатидаги ўзгаришлар таҳлил қилинади. Хотира ва Қадрлаш кунининг тарбиявий аҳамиятини ошириш бўйича таклифлар илгари сурилади.

Таянч сўзлар: Хотира ва Қадрлаш куни, ватанпарварлик, ёшлар тарбияси, миллий қадриятлар, тарихий хотира, маънавий-ахлоқий тарбия, таълим ислохотлари, Ўзбекистон.

ЗНАЧЕНИЕ ДНЯ ПАМЯТИ И ПОЧЕСТЕЙ В ОБРАЗОВАНИИ И ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ

Аннотация

Статья посвящена значению Дня памяти и почестей, ежегодно отмечаемого в Узбекистане 9 мая, в воспитании и образовании молодежи. Этот праздник, связанный с чествованием героев Второй мировой войны и тех, кто

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

пожертвовал жизнью ради независимости и мира в стране, играет важную роль в формировании у молодежи патриотизма, национальной гордости и духовно-нравственных ценностей. В статье анализируются историческое и духовное значение праздника, новые подходы в контексте последних реформ в Узбекистане, укрепление исторической памяти в системе образования и изменения в молодежной политике. Предлагаются рекомендации по усилению воспитательного значения Дня памяти и почестей.

Ключевые слова: День памяти и почестей, патриотизм, воспитание молодежи, национальные ценности, историческая память, духовно-нравственное воспитание, образовательные реформы, Узбекистан.

THE SIGNIFICANCE OF THE DAY OF MEMORY AND HONOR IN THE EDUCATION AND UPBRINGING OF YOUTH

Annotation

The article explores the significance of the Day of Memory and Honor, celebrated annually in Uzbekistan on May 9, in the education and upbringing of youth. This holiday, dedicated to honoring the heroes of World War II and those who sacrificed their lives for the country's independence and peace, plays a crucial role in fostering patriotism, national pride, and moral values among young people. The article examines the historical and spiritual importance of the holiday, new approaches in the context of recent reforms in Uzbekistan, the strengthening of historical memory in the education system, and developments in youth policy. Recommendations are provided to enhance the educational impact of the Day of Memory and Honor.

Keywords: Day of Memory and Honor, patriotism, youth upbringing, national values, historical memory, moral education, educational reforms, Uzbekistan.

Кириш

Ўзбекистонда ҳар йили 9 май куни нишонланадиган Хотира ва Қадрлаш куни мамлакатнинг муҳим умумхалқ байрамларидан биридир. Ушбу кун Иккинчи

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

жаҳон урушида фашизм устидан қозонилган ғалабага муносиб ҳисса қўшган юртдошларимиз, шунингдек, мустақиллик йилларида Ватан озодлиги ва тинчлиги йўлида жонини фидо қилган фидойилар хотирасига бағишланади. Бу байрам нафақат ўтмишни эслаш, балки бугунги ёшларни ватанпарварлик, миллий ғурур ва инсоний қадриятлар руҳида тарбиялашда муҳим аҳамиятга эга. Сўнгги йилларда Ўзбекистонда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар, айниқса, таълим ва ёшлар сиёсати соҳасидаги янгиликлар Хотира ва Қадрлаш кунининг тарбиявий аҳамиятини янада оширмоқда. Ушбу мақола Хотира ва Қадрлаш кунининг ёшлар таълим-тарбиясидаги ўрнини, унинг миллий қадриятлар ва ватанпарварликни шакллантиришдаги аҳамиятини, шунингдек, Ўзбекистондаги сўнгги ислохотлар билан боғлиқ янги ёндашувларни кўриб чиқади. Мақола илмий-оммабоп услубда ёзилиб, кенг аудитория, хусусан, ёшлар, педагоглар ва жамоатчилик вакиллари учун мўлжалланган.

Хотира ва қадрлаш кунининг тарихий ва маънавий аҳамияти

Хотира ва Қадрлаш кунининг байрам Иккинчи жаҳон урушида қатнашган юртдошларимизнинг жасорати ва фидокорлигини улуғлаш билан бирга, умуман, Ватан тарихида муҳим рол ўйнаган шахсларни эслаш ва қадрлашга бағишланади. Байрам номидаги “хотира” ва “қадрлаш” тушунчалари халқимизнинг асрий қадриятлари билан чуқур боғланган бўлиб, улар инсоннинг ўтмишга ҳурмати, кексаларга эҳтироми ва миллий ғурурни англатиб, миллий онгни мустаҳкамлашда муҳим ўрин тутди. Ўзбекистонда Хотира ва Қадрлаш кунининг миллий хусусиятга эга бўлиб, у нафақат Иккинчи жаҳон уруши билан боғлиқ ғалабани, балки умуман, Ватан учун курашган барча фидойиларни эслашни англатади. Бу кунда Тошкент шаҳридаги Хотира майдонида ва мамлакатнинг барча минтақаларидаги махсус ёдгорлик майдонларида маросимлар ўтказилади. Ушбу тадбирлар ёшларда тарихга муносабат, ватанпарварлик ва фидокорлик туйғуларини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

Хотира ва Қадрлаш кунининг ёшларда ватанпарварлик руҳини мустаҳкамлашда муҳим воситадир. Байрам доирасида ўтказиладиган тадбирлар, хусусан, уруш

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

катнашчилари билан учрашувлар, тарихий ёдгорлик майдонларига ташрифлар ва маънавий-маърифий анжуманлар ёшларга Ватан тарихини чуқурроқ англаш имконини беради. Ўзбекистондаги сўнгги ислохотлар доирасида ёшлар сиёсатига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Масалан, 2017 йилда қабул қилинган “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги қонун ва 2021–2025 йилларга мўлжалланган “Ёшлар сиёсатини ривожлантириш стратегияси” ёшларда миллий ғурур ва ватанпарварликни тарбиялашнинг муҳим йўналишларидан бири сифатида Хотира ва Қадрлаш куни каби тадбирларни қўллаб-қувватлайди. Ушбу стратегия доирасида таълим муассасаларида “Ватанпарварлик” мавзусида махсус дарслар ва тадбирлар ташкил этилмоқда. Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган тадбирлар ёшларни тарихий шахсларнинг фидокорлиги билан таништириб, уларда Ватанга муҳаббат ва садоқат туйғуларини мустаҳкамлайди. Бу, ўз навбатида, ёшларнинг ижтимоий фаоллигини оширишга ва уларни мамлакат ривожига фаол иштирок этишга ундайди.

Маънавий-ахлоқий тарбия ва инсоний қадриятлар

Хотира ва Қадрлаш куни ёшларда маънавий-ахлоқий қадриятларни шакллантиришда муҳим ўрин тутди. Байрам доирасида кексаларга, уруш катнашчиларига ва фахрийларга кўрсатиладиган эътибор ёшларга инсонпарварлик, меҳр-оқибат ва катталарга ҳурмат каби фазилатларни сингдиради. Ўзбекистонда амалга оширилаётган маънавий-маърифий ислохотлар, хусусан, “Маънавият асослари” фанининг таълим тизимида кенг жорий этилиши ушбу жараёни янада кучайтирмоқда.

Масалан, 2023 йилда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан “Маънавият асослари” фани бўйича янги ўқув дастурлари ишлаб чиқилди, унда миллий қадриятлар ва тарихий хотирани мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берилди. Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган тадбирлар ушбу дастурлар доирасида амалга оширилиб, ёшларнинг маънавий-ахлоқий салоҳиятини оширишга хизмат қилади. Бу тадбирлар ёшларда нафақат ўтмишга ҳурмат, балки бугунги кунда тинчлик ва барқарорликни қадрлаш туйғусини ҳам шакллантиради.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

Таълим тизимида тарихий хотирани мустаҳкамлаш асослари

Таълим тизимида Хотира ва Қадрлаш кунининг аҳамияти унинг тарихий хотирани мустаҳкамлашдаги роли билан ҳам белгиланади. Ўзбекистонда таълим соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар, хусусан, тарих фанининг ўқув дастурларида миллий ва умуминсоний қадриятларга алоҳида урғу берилиши, ёшларда тарихга бўлган қизиқишни оширмоқда. 2024 йилда Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги томонидан жорий этилган янги ўқув дастурларида Иккинчи жаҳон уруши ва Ўзбекистоннинг ундаги иштирокига бағишланган мавзулар кенгроқ ёритилди. Хотира ва Қадрлаш кунига тайёргарлик доирасида мактаблар ва олий таълим муассасаларида тарихий мавзуларга бағишланган илмий конференциялар, викториналар ва кўргазмалар ташкил этилади. Бу тадбирлар ёшларни тарихий воқеаларни чуқур ўрганишга ундайди ва уларда тарихий онгни шакллантиради. Масалан, 2024 йилда Тошкент давлат педагогика университетида Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган “Ёшлар ва тарихий хотира” мавзусидаги халқаро конференция ўтказилди, унда ёш олимлар ва талабалар ўз тадқиқотларини тақдим этдилар. Сўнгги йилларда Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотлар Хотира ва Қадрлаш кунининг тарбиявий аҳамиятини янада оширди. Бу ислохотларнинг асосий йўналишлари таълим тизимини модернизация қилиш, ёшлар сиёсатини ривожлантириш ва маънавий-маърифий соҳани мустаҳкамлашдан иборат.

Хотира ва қадрлаш - таълим тизимидаги ислохотлар билан ҳамнафас

Ўзбекистонда таълим соҳасидаги ислохотлар Хотира ва Қадрлаш кунининг ёшлар тарбиясидаги ўрнини кучайтирди. 2022–2026 йилларга мўлжалланган “Таълим тизимини ривожлантириш” миллий дастури доирасида тарих, маънавият асослари ва ватанпарварлик тарбиясига алоҳида эътибор берилмоқда. Ушбу дастурга мувофиқ, мактабларда “Ватан тарихи” ва “Маънавият асослари” фанлари бўйича ўқув материаллари такомиллаштирилди. Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган тадбирлар ушбу фанлар доирасида амалга оширилиб, ёшларнинг тарихий онгини

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

мустаҳкамлашга хизмат қилади. Бундан ташқари, таълим муассасаларида инновацион технологиялардан фойдаланиш кенгаймоқда. Масалан, виртуал реаллик (VR) ва интерфаол ўқув платформалари ёрдамида Иккинчи жаҳон уруши воқеаларини визуаллаштириш имконияти яратилмоқда. Бу ёшларнинг тарихга бўлган қизиқишини ошириб, уларнинг тарихий хотирани чуқурроқ англашига ёрдам бермоқда.

Ёшлар сиёсатидаги янгиликлар

Ўзбекистонда ёшлар сиёсати соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар Хотира ва Қадрлаш кунининг тарбиявий аҳамиятини кучайтирди. 2021 йилда қабул қилинган “Ёшлар сиёсатини ривожлантириш стратегияси” доирасида ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш, уларни ватанпарварлик ва миллий ғурур руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор берилмоқда. Ушбу стратегияга мувофиқ, Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган тадбирлар ёшларнинг ижтимоий фаоллигини оширишда муҳим восита сифатида кўрилмоқда. Масалан, 2024 йилда Ўзбекистон ёшлар иттифоқи томонидан Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган “Ватан фидойилари” лойиҳаси амалга оширилди. Ушбу лойиҳа доирасида ёшлар уруш қатнашчилари билан учрашувлар, тарихий ёдгорлик майдонларига сафарлар ва ижтимоий тармоқларда тарихий мавзуларга бағишланган контент яратиш тадбирлари ташкил этилди. Бу лойиҳа ёшларнинг тарихга бўлган қизиқишини оширди ва уларнинг ижтимоий фаоллигини кучайтирди.

Маънавий-Маърифий Ислохотлар

Ўзбекистонда маънавий-маърифий соҳада амалга оширилаётган ислохотлар Хотира ва Қадрлаш кунининг тарбиявий аҳамиятини янада оширди. 2023 йилда “Маънавият ва маърифат” миллий дастури қабул қилинди, унда миллий қадриятларни мустаҳкамлаш, ёшларда маънавий-ахлоқий салоҳиятни шакллантиришга а Microsystems, Inc. лоҳида эътибор берилди. Ушбу дастур доирасида Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган тадбирлар маънавий-маърифий ишларнинг муҳим таркибий қисми сифатида кўрилмоқда.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

Масалан, маҳаллаларда Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган маънавий-маърифий тадбирлар ташкил этилиб, унда ёшлар ва кексалар ўртасида мулоқот уюштирилади. Бу тадбирлар ёшларда катталарга ҳурмат, тарихга муносабат ва миллий қадриятларга садоқат туйғуларини шакллантиради.

Хотира ва қадрлаш кунининг ёшларга таъсири

Хотира ва Қадрлаш кунининг ёшлар таълим-тарбиясидаги аҳамиятини амалий мисоллар орқали кўриб чиқиш мумкин. Масалан, 2024 йилда Самарқанд вилоятида Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган “Ватан фидойилари” танлови ўтказилди. Ушбу танловда ёшлар Иккинчи жаҳон уруши қаҳрамонлари ҳақида иншо ва видеороликлар тайёрлашди. Танлов натижаларига кўра, ёшларнинг тарихга бўлган қизиқиши сезиларли даражада ошди ва уларда ватанпарварлик туйғулари мустаҳкамланди. Яна бир мисол сифатида, Тошкент шаҳридаги мактабларда Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган “Хотира дарслари” ташкил этилди. Ушбу дарсларда уруш қатнашчилари ва тарихчилар иштирок этиб, ёшларга Иккинчи жаҳон уруши ва Ўзбекистоннинг ундаги иштироки ҳақида маълумот беришди. Ушбу тадбирлар ёшларнинг тарихий онгини мустаҳкамлашга ва уларда ватанпарварлик туйғуларини шакллантиришга ёрдам берди.

Хулоса ва таклифлар

Хотира ва Қадрлаш куни Ўзбекистонда ёшлар таълим-тарбиясида муҳим ўрин тутди. У ватанпарварлик, миллий ғурур, маънавий-ахлоқий қадриятлар ва тарихий онгни шакллантиришда муҳим восита сифатида хизмат қилади. Ўзбекистондаги сўнгги ислохотлар, хусусан, таълим тизими, ёшлар сиёсати ва маънавий-маърифий соҳадаги янгиликлар ушбу байрамнинг тарбиявий аҳамиятини янада оширди. Хотира ва Қадрлаш кунининг ёшларга таъсирини янада кучайтириш учун қуйидаги таклифларни амалга ошириш мақсадга мувофиқдир:

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th May, 2025

- ✓ Инновацион технологиялардан фойдаланиш соҳасида виртуал реаллик ва интерфаол платформалар ёрдамида тарихий воқеаларни визуаллаштириш ёшларнинг тарихга қизиқишини оширади.
- ✓ Ижтимоий тармоқларда фаоллик йўналишида хотира ва қадрлаш кунига бағишланган тарихий мавзулар бўйича ёшлар томонидан контент яратишни рағбатлантириш.
- ✓ Маҳаллий тадбирларни кенгайтириш соҳасида маҳаллаларда ёшлар ва кексалар ўртасида мулоқотга асосланган тадбирларни кўпайтириш.
- ✓ Таълим дастурларини такомиллаштириш йўналишида “Ватан тарихи” ва “Маънавият асослари” фанларида Хотира ва Қадрлаш кунига бағишланган мавзуларни кенгроқ ёритиш.

Хотира ва Қадрлаш куни Ўзбекистон ёшларининг маънавий-ахлоқий ва ватанпарварлик тарбиясида муҳим ўрин тутди. Ушбу байрамнинг тарбиявий аҳамиятини янада ошириш орқали мамлакатнинг келажак авлодини миллий қадриятлар ва умуминсоний фазилатлар руҳида тарбиялаш мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги қонуни, 2017 йил.
2. “Ёшлар сиёсатини ривожлантириш стратегияси” (2021–2025 йиллар).
3. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг “Маънавият асослари” ўқув дастури, 2023 йил.
4. Мактабгача ва мактаб таълими вазирлигининг “Ватан тарихи” ўқув дастури, 2024 йил.
5. “Янги Ўзбекистон” газетаси, 2024 йил 9 май сони.
6. Oliyohad.uz, “9 май – Хотира ва Қадрлаш куни” мақоласи, 2022 йил.
7. ResearchGate, “Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги” диссертацияси, 2023 йил.